

BILAG 12

15-04-2011

Evidens for ændret anbringelsesmønster

Sagsnr.
2011-50336

Notat som svar på spørgsmål stillet på budgetseminaret 8. april

Dokumentnr.
2011-284824

Hvert år er der mellem 1.400 og 1.500 københavnske børn og unge, som af den ene eller anden grund ikke længere kan bo hos deres forældre og derfor må anbringes uden for hjemmet. Det kan være en voldsom og ofte smertefuld proces for både barn og forældre, at barnet ikke længere kan bo hos forældrene.

Når et barn/en ung skal anbringes uden for hjemmet, er det Socialforvaltningens opgave at finde det anbringelsessted, som bedst imødekommer det enkelte barns eller den enkelte unges helt unikke behov.

Anbringelsesmønstret i dag

Omkring 30 pct. af de udsatte børn og unge, der anbringes udenfor hjemmet, anbringes i dag på en døgninstitution, og 10 pct. anbringes på et socialpædagogisk opholdssted. Ca. 39 pct. af børnene/de unge anbringes i plejefamilier og ca. 6 pct. i netværksplejefamilier.

Socialforvaltningens mål er, at alle de udsatte københavnske børn og unge, der skal anbringes uden for hjemmet, tilbydes det anbringelsessted, der bedst kan imødekomme deres behov for støtte, omsorg og evt. behandling under anbringelsen.

På baggrund af forskning, Barnets Reform og erfaringerne fra de andre nordiske lande, er det Socialforvaltningens vurdering, at vi - for at tilbyde anbringelser, der bedst imødekommer barnets/den unges behov - skal ændre anbringelsesmønstret, så en lidt større andel børn og unge anbringes i familie- eller netværkspleje. Baggrunden herfor uddybes nedenfor.

Hvorfor øge brugen af familie-/netværkspleje?

Forskning i anbringelser

Der er ingen undersøgelser, der definitivt stadfæster effekten af forskellige anbringelsesformer – hverken på familieplejeområdet eller døgninstitutionsområdet. De undersøgelser, der foreligger, tyder dog på, at anbringelser i familie-/netværkspleje har en række fordele, som flere børn/unge kunne profitere af end tilfældet er i dag. Tre forhold skal fremhæves:

- *Færre sammenbrud:* Sammenbrud i anbringelser har store konsekvenser for det anbragte barn på grund af kontinuitetsbruddet, og det omsorgstab, skyld og

nederlagsfølelse, som barnet eller den unge kan opleve i forbindelse med sammenbruddet. Desværre er der forholdsvis ofte sammenbrud i anbringelser - ikke mindst når det gælder teenageanbringelser¹. Undersøgelser viser dog, at familiepleje- og særligt netværkspleje er nogle af de mest stabile anbringelsesformer, hvilket er med til at sikre barnet kontinuitet i opvæksten.²

- *Nære voksenrelationer og stabil voksenkontakt:* Meget tyder på, at en væsentlig faktor for et godt anbringelsesforløb er barnets eller den unges mulighed for at etablere nære og stabile voksenrelationer. Særligt i forhold til mindre børn betoner flere studier vigtigheden af, at barnet i sin tidlige udvikling knytter nære bånd til få, nærværende omsorgspersoner, men også større anbragte børn fremhæver i undersøgelser vigtigheden af nære relationer med stabile voksne, der er emotionelt tilgængelige. SFI's forskningsoversigt om anbragte børn og unge fra 2009, viser at den ramme som plejefamilieanbringelser udgør, kan være medvirkende til at opfylde barnets eller den unges behov for nære relationer. Børn anbragt på institution har ikke de samme muligheder som plejefamilieanbragte børn for at knytte an til bestemte og nærværende voksne, da personalet på institutioner kun er til stede i begrænsede tidsmæssige perioder, går på barsel, holder ferie, skifter job osv. For institutionsanbragte børn bliver børnegruppen, som også bor på institutionen, derfor ofte det afgørende tilhørsforhold.³
- *Skolegang:* Uddannelse er en af de vigtigste parametre for at bryde negativ social arv. Børn, der er anbragt på døgninstitutioner (og socialpædagogiske opholdssteder) bliver i høj grad undervist på interne skoler. SFI's undersøgelser af anbragte børns undervisning og skolegang viser, at de anbragte børn på institutioner får en undervisning af ringere kvalitet og af mindre omfang end børn i folkeskolen.
- *En "normal" opvækst:* En anbringelse i familie- eller netværkspleje giver barnet/den unge mulighed for at få en opvækst der, trods anbringelsen, minder meget om andre børn og unges opvækstvilkår. Børnene/de unge får i højere grad mulighed for at få tilknytning til almensamfundet med f.eks. fritidsaktiviteter og skolegang sammen med ikke-anbragte børn. Det hænger sammen med at plejefamilier sammenlignet med andre anbringelsessteder har tættere kontakt til omverden og er bedre til at facilitere fx fritidsaktiviteter for de børn, der er anbragt.⁴ Det betyder, at marginalisering af børnene/de unge i institutionaliserede miljøer, hvor der kan være stærke sociale kræfter på spil i børne-/ungegruppens interne hierarkisering og

¹ Egelund, Tine og Vitus, Katrine 2007: *Sammenbrud i anbringelser af unge*, SFI

² Tine Egelund mfl. 2009, *Anbragte børn og unge*, SFI

³ Tine Egelund mfl. 2009, *Anbragte børn og unge*, SFI

⁴ Tine Egelund mfl. 2008, *Anbragte børns udvikling og vilkår*, SFI

rivalisering, undgås.⁵ En konsekvens af det institutionaliserede miljø kan være, at børnene udvikler strategier og kompetencer til at begå sig i netop det specialiserede miljø – i stedet for normalsamfundet.

Forskningen i anbringelser peger således på en række fordele ved anbringelser i familie-/netværkspleje. Omvendt har døgninstitutioner også forcer, som ikke bør negligeres, f.eks. at de besidder specialiseret socialfagligt personale, der er uddannet og har erfaring med at tage imod og håndtere udsatte børn/unge med helt særlige problematikker eller behandlingsbehov.

Der er således ingen entydige forskningsmæssige konklusioner på området, men dog indikationer af, at en større andel børn og unge vil kunne profitere af at blive anbragt i en familie-/netværkspleje.

Barnets Reform

Barnets Reform peger i samme retning som forskningen på området. I bemærkningerne til Reformen lægges vægt på, at kommunen skal vælge et anbringelsessted, der så vidt muligt kan give barnet/den unge et nært omsorgsmiljø og en stabil voksenkontakt. Ligeledes præciseres det, at det forud for en anbringelse altid skal vurderes, om en anbringelse i en plejefamilie er mest hensigtsmæssig ud fra en konkret vurdering af barnets/den unges behov.⁶ Det betyder ikke, at en plejefamilieanbringelse altid er det, der skal vælges, men Barnets Reform understreger, at det skal overvejes.

Erfaringerne i andre lande

Sammenlignet med andre nordiske lande ligger andelen af familieplejeanbragte børn og unge relativt lavt i Danmark. Mens færre end hvert andet anbragte barn i Danmark anbringes i familiepleje, anbringes 3 ud af 4 børn i familiepleje i Sverige og 4 ud af 5 børn i Norge⁷.

Når andelen af familieplejeanbragte børn ligger lavere i Danmark end i eksempelvis Sverige og Norge, skyldes det bl.a. en langvarig tradition for at anbringe børn, der defineres som "behandlingskrævende" (det vil sige børn, der har behov for professionel støtte og behandling), på døgninstitution. Også helt små børn anbringes i Danmark på døgninstitution i kortere eller længere perioder. Til sammenligning anbefales det i Norge, at børn under 12 år som hovedregel ikke bør visiteres til en institution, mens Europarådets Daphne program på baggrund af en undersøgelse af små børn på

⁵ Tine Egelund mfl. 2009, *Anbragte børn og unge*, SFI

⁶ Barnets Reform, Bemærkninger til lovforslaget (3.1.2.3)

⁷ Holm-Petersen, 2010, "Nordisk familieplejeanalyse", Socialpædagogerne

institutioner i Europa anbefaler, at ingen børn under tre år anbringes på institution.

Opsamling

Det er hverken kommunens ambition – eller intentionerne med Barnets Reform – at *alle* udsatte børn og unge, der ikke kan forblive hos deres forældre, skal anbringes i en plejefamilie eller i netværket. Mange børn og unge har og vil fortsat have behov for de specialiserede tilbud og behandlingsmuligheder, som døgninstitutioner tilbyder. Denne viden skal fortsat bruges til gavn for de udsatte børn og unge. Døgninstitutioner vil derfor også fremover en vigtig del af kommunens vifte af anbringelsesmuligheder.

Det skal i den forbindelse nævnes, at forvaltningen i øjeblikket arbejder på at udvikle mere fleksible anbringelsestilbud som bl.a. går på tværs af netop døgninstitutionens- og familieplejeområdet, således at det bedste fra begge verdener kombineres i de tilfælde, hvor det giver mening. Det kan f.eks. være ved at døgninstitutionspersonalets specialiserede viden bruges til at støtte op om anbringelser i familiepleje eller institutionerne kan yde råd, vejledning og akut støtte også uden for kommunens normale åbningstid.